

Ўзбекистон Республикаси
Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги

60111800 - Хорижий тил ва адабиёти (инглиз тили)
бакалаврият таълим йўналишининг малака талаблари

Тошкент

ИШЛАБ ЧИҚИЛГАН ВА КИРИТИЛГАН:

- Тошкент давлат педагогика университети;

ТАСДИҚЛАНГАН ВА АМАЛГА КИРИТИЛГАН:

Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги ҳузуридаги Олий ва ўрта махсус, профессионал таълим йўналишлари бўйича ўқув-услубий бирлашмалар фаолиятини Мувофиқлаштирувчи кенгашнинг 2021 йил «24» 09 даги 4 - сонли йиғилишида маъқулланган.

Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлигининг 2021 йил «25» 08 даги 365 - сонли буйруғи билан тасдиқланган.

ЖОРИЙ ЭТИЛГАН:

Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги.

Мазкур Малака талаби “Олий таълим давлат таълим стандарти. Асосий қоидалар”, “Олий таълим йўналишлари ва мутахассисликлари классификатори”, Ўзбекистон Республикаси Миллий малака рамкасига мувофиқ ишлаб чиқилган ва расмий меъёрий-услубий ҳужжат ҳисобланади.

Ўзбекистон Республикаси ҳудудида Малака талабини расмий чоп этиш ҳуқуқи Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлигига тегишлидир.

МУНДАРИЖА

Т/р		бет
1.	<i>60111800-Хорижий тил ва адабиёти (инглиз тили)</i> бакалавриат таълим йўналишининг умумий тавсифи	5
1.1.	Қўлланиш соҳаси	5
1.1.1.	<i>60111800-Хорижий тил ва адабиёти (инглиз тили)</i> бакалавриат таълим йўналиши Малака талабининг қўлланилиши.....	5
1.1.2.	Малака талабларининг асосий фойдаланувчилари.....	5
1.2.	<i>60111800-Хорижий тил ва адабиёти (инглиз тили)</i> бакалавриат таълим йўналиши бўйича бакалаврлар касбий фаолиятларининг тавсифи	5
1.2.1.	<i>60111800-Хорижий тил ва адабиёти (инглиз тили)</i> бакалавриат таълим йўналиши бўйича бакалаврлар касбий фаолиятининг соҳалари.....	6
1.2.2.	<i>60111800-Хорижий тил ва адабиёти (инглиз тили)</i> бакалавриат таълим йўналиши бўйича бакалаврлар касбий фаолиятларининг объектлари.....	6
1.2.3.	<i>60111800-Хорижий тил ва адабиёти (инглиз тили)</i> бакалавриат таълим йўналиши бўйича бакалаврлар касбий фаолиятларининг турлари.....	6
1.2.4.	<i>60111800-Хорижий тил ва адабиёти (инглиз тили)</i> бакалавриат таълим йўналиши бўйича бакалаврларнинг касбий вазифалари.....	6
2.	<i>60111800-Хорижий тил ва адабиёти (инглиз тили)</i> бакалавриат таълим йўналиши бўйича бакалаврларнинг касбий компетенцияларига қўйиладиган талаблар.....	9
2.1.	Умумий компетенциялар.....	9
2.2.	Касбий компетенциялар.....	9
	Библиографик маълумотлар.....	10
	Келишув варағи	

1. 60111800-Хорижий тил ва адабиёти (инглиз тили) бакалавриат таълим йўналишининг умумий тавсифи

60111800-Хорижий тил ва адабиёти (инглиз тили) таълим йўналиши бўйича бакалаврлар тайёрлаш кундузги таълим шаклида амалга оширилади. Барча таълим шакллари бўйича ўқитиш кредит-модуль тизими асосида ташкил қилинади. Кундузги таълимда бакалавриат дастурининг меъёрий муддати 4 йил.

1.1. Қўлланиш соҳаси.

1.1.1. 60111800-Хорижий тил ва адабиёти (инглиз тили) таълим йўналиши Малака талабининг қўлланилиши.

Малака талаби **60111800-Хорижий тил ва адабиёти (инглиз тили)** таълим йўналиши бўйича бакалаврлар тайёрловчи барча олий таълим ташкилотлари учун талаблар мажмуини ифодалайди.

1.1.2. Малака талабларининг асосий фойдаланувчилари:

- мазкур таълим йўналиш бўйича малака талаблари, ўқув режа ва фан дастурларини ишлаб чиқиш ва янгилаш, улар асосида ўқув жараёнини самарали амалга ошириш учун масъул ҳамда ўз ваколат доирасида битирувчиларнинг тайёргарлик даражасига жавоб берадиган олий таълим ташкилотининг бошқарув ходимлари (ректор, проректорлар, ўқув бўлими бошлиғи, деканлар ва кафедра мудирлари) ва профессор-ўқитувчилари;

- таълим йўналишининг ўқув режаси ва фан дастурларини ўзлаштирувчи олий таълим ташкилотининг талабалари;

- бакалавриат битирувчиларининг тайёргарлик даражасини баҳолашни амалга оширувчи Давлат аттестация комиссиялари;

- таълимни бошқариш бўйича ваколатли давлат органлари;

- олий таълим ташкилотларини молиялаштиришни таъминловчи органлар;

- олий таълим тизимини аккредитация ва сифатини назорат қилувчи ваколатли давлат органлари;

- кадрлар буюртмачилари ва иш берувчи ташкилот ва корхоналар;

- олий таълим ташкилотларига ўқишга кираётган абитуриентлар, уларнинг оналари ва бошқа манфаатдор шахслар.

1.2. 60111800-Хорижий тил ва адабиёти (инглиз тили) таълим йўналиши бўйича бакалаврлар касбий фаолиятларининг тавсифи.

Чет тил ўқитувчиси мутахассислигини олган битирувчи ўқитилаётган чет тил хусусиятларини эътиборга олган ҳолда, ўқувчиларга таълим бериш ва тарбиялаш учун тайёр бўлиши лозим; ижтимоий ҳаётга мослашув, шахснинг умумий маданиятини шакллантириш, касбий таълим дастурларини онгли равишда танлаш ва кейинчалик танланган касбни эгаллаш, таълим олувчиларнинг тайёргарлик даражасини давлат таълим стандартларига мос даражада таъминлаш; Ўзбекистон Республикасининг “Таълим тўғрисида”ги қонун, “Бола ҳуқуқи” тўғрисидаги конвенцияларда кўзда тутилган ўқувчиларнинг ҳуқуқ ва эркинликларини таъминлаш зарурлигини англаш, ўзининг касбий тайёргарлик даражасини мунтазам ошириб бориш, методик уюшмаларда иштирок этиш ва бошқа шаклдаги методик ишларда қатнашиш, ота-оналар (ёки уларнинг васийлари) билан мунтазам алоқада бўлиш, меҳнат муҳофазаси, техника хавфсизлиги ва ёнғинга қарши ҳимоя тартиб қоидаларига амал қилиш, таълим жараёнида ўқувчиларнинг ҳаёти, соғлиғи ва хавфсизлигини таъминлаш.

1.2.1. 60111800-Хорижий тил ва адабиёти (инглиз тили) таълим йўналиши бўйича бакалаврлар касбий фаолиятининг соҳалари:

60111800-Хорижий тил ва адабиёти (инглиз тили) бакалавриат таълим йўналиши - умумтаълим ва ихтисослаштирилган мактаблар; умумтаълим, кўп тармоқли ихтисослаштирилган ҳамда қўшма типдаги мактабгача таълим ташкилотлари; Соғлиқни

сақлаш вазирлиги тасарруфидаги муассасалар, умумтаълим ва давлат ташкилотлари; Ўрта махсус касб-хунар таълими муассасалари;

Ўзбекистон Республикаси Фанлар академияси ва тармоқ илмий-тадқиқот институтларида ҳамда мустақил тадқиқотчи сифатида илмий-педагогик тадқиқот ишлари билан шуғулланиш;

оммавий ахборот воситалари, давлат бошқаруви органлари, бошқа давлат ва нодавлат муассасаларида касбий фаолият юритиш каби комплекс масалалар мажмуасини қамраб олади.

1.2.2. 60111800-Хорижий тил ва адабиёти (инглиз тили) таълим йўналиши бўйича бакалаврлар касбий фаолиятларининг объектлари:

- таълим жараёни; ўқитишнинг педагогик технологиялари ва методлари;
- таълимнинг назарий масалалари; ўқитиш методикаси;
- лойиҳалаштириш асосида ўқув жараёнини бошқариш технологиялари, маъруза, амалий ва лаборатория машғулотларини лойиҳалаштириш ва ташкил этиш жараёни, шахсий ва касбий ахборот майдонини шакллантириш жараёни, мактабдан ташқари таълим муассасаларида таълим-тарбия жараёни; таълим соҳасидаги муаммолар ва уларнинг ечимларини топишни ташкил этиш жараёни; таълимни бошқариш ва педагогик жараёнини ташкил этиш;

- мос ихтисослик бўйича илмий-тадқиқот жараёнлари, маънавий-маърифий тарғибот ишлари;

1.2.3. 60111800-Хорижий тил ва адабиёти (инглиз тили) таълим йўналиши бўйича бакалаврлар касбий фаолиятларининг турлари:

- педагогик;
- илмий-тадқиқот;
- маънавий-маърифий;
- ташкилий-бошқарув;

1.2.4. 60111800-Хорижий тил ва адабиёти (инглиз тили) таълим йўналиши бўйича бакалаврларнинг касбий вазифалари.

Педагогик фаолиятида:

- таълим дастурига мувофиқ ўқувчига чет тил ўқитиш таълим жараёнини амалга ошириш;

- таълим мазмунини белгилаш тамойиллари ва мезонларига риоя этиш, ўқув материалларини танлаш ва тизимлаштиришга доир замонавий ёндашувларни ҳисобга олиш, ўқув материалларини моделлаштириш;

- яхлит педагогик жараённинг умумий қонун, қонуният ва тамойилларига амал қилиш, таълим-тарбия жараёнида гносеологик, ташкилий, психологик, дидактик, социологик ва кибернетик қонуниятларнинг уйғунлигига эришиш;

- чет тилдан ўқув машғулотларини мавзу хусусиятлари ва дастур бўлимларини эътиборга олган ҳолда ва ўқув режаларига мувофиқ тарзда режалаштириш ва олиб бориш;

- таълим-тарбия жараёни таркибий қисмлари (мақсад, натижа, мазмун, шакл, метод ва восита)нинг ўзаро алоқадорлиги ва умумийлигини ҳисобга олиш;

- таълим-тарбия жараёнини ташкил этишнинг асосий ва ёрдамчи шаклларида унумли фойдаланиш; ўқувчиларнинг бўш вақтини самарали ташкил этиш ва ўтказиш;

- чет тилни ўқитишда замонавий ва илмий исботланган усул, метод, воситалар, шунингдек, таълим беришнинг техник воситалари, ахборот ва компьютер технологиялардан фойдаланиш;

- таълим натижаларини баҳолашда замонавий воситаларни қўллаш;

- ўқувчиларга маънавий-маърифий, одоб-ахлоқ кадриятларини сингдириш ва ватанпарварлик туйғусини шакллантириш;

- таълим жараёнида шахсга йўналтирилган ёндашувни амалга ошириш ва

талабаларнинг таълимга мотивациясини уйғотиш;

- ўқувчининг ривожланишидаги нуқсонларни тузатишга қаратилган ҳолда таълим ва тарбия ишини олиб бориш.

Илмий-тадқиқот фаолиятида:

- илмий-тадқиқот институтлари ва илмий марказларда таълим йўналишларидаги фанлар ва уларни ўқитиш методикасига оид мавзуларда тадқиқот олиб бориш;

- интернет тармоғида энг янги илмий ютуқлар ҳақидаги маълумотларни мақсадга йўналган ҳолда қидириш ва топиш;

- педагогик малакасини ошириш мақсадида ўзини-ўзи таҳлил қилиш ва ўзини-ўзи баҳолаш;

- таълим йўналишларидаги фанларга оид илмий тўпламлар, маҳаллий ва чет эл илмий-тадқиқот ютуқларини ўрганиш;

- илмий-тадқиқот ишланмаларини тайёрлаш, соҳа адабиётлари экспертизасини амалга оширишда қатнашиш;

- маълумотларни жамлаш, қайта тайёрлаш, мавзу бўйича илмий маълумотларни тизимли таҳлил қилиш;

- тадқиқот натижалари ва ишланмаларини татбиқ этиш.

Маънавий-маърифий фаолиятида:

- ўқувчиларнинг ижтимоий ҳаётга мослашуви жараёнида уларга ёрдам бериш; касбга йўналтириш ишини олиб бориш;

- ўқувчиларнинг ота-оналари билан алоқа ўрнатиш, ўқувчиларнинг оиладаги тарбиясида, маданий-маърифий соҳада ва умуммаданий қадриятларни шаклланишида зарур кўмак бериш;

- маънавий-маърифий ишларни режалаштира олиши, уни ташкил этиш методикасини эгаллаш, ўқувчилар онгига миллий истиқлол ғоясини сингдириш;

- ўқувчиларда мафкуравий ва ахборот хуружларига қарши иммунитетни шакллантириш метод ва технологияларини билиш;

- боланинг ривожланишида қандай оғир нуқсонга эга бўлишидан қатъи назар қобилияти ва истаклари бўйича сифатли таълим олиш имкониятига эга тенг ҳуқуқли фуқаро сифатида қабул қилиш;

- глобаллашув шароитида кечаётган жараёнларда ахборот коммуникация технологияларининг ўрни ва таъсири ҳақида тушунтириш ишларини олиб бориш;

- маҳаллаларда маънавий-ахлоқий тарбия масалалари бўйича суҳбат ўтказиш;

- миллий урф-одат ва маросимларни ўтказишда, умуминсоний қадриятлар, меҳр-мурувват, бағрикенглик, ватанпарварлик, садоқат каби юксак инсоний фазилатларни очиб бериш

Ташкилий-бошқарув фаолиятида:

- ўқувчиларнинг соғлиғини мустақкамлаш ва сақлаш мақсадида таълим жараёнини оқилона амалга ошириш;

- таълим жараёнида ўқувчиларнинг ҳаёт хавфсизлиги ва соғлиғини сақлаш бўйича чора-тадбирларни амалга ошириш;

- педагогик ва ахборот технологиялардан фойдаланган ҳолда ишлаб чиқариш жараёнлари мониторинги ва сифатини баҳолаш механизмларини ишлаб чиқиш;

- атроф-муҳитни муҳофаза қилиш ва меҳнат хавфсизлиги талабларига мос келиши борасида ишлаб чиқариш жараёнларини назорат қилиш;

- жамоада ижтимоий ва маънавий-маърифий ишларни ташкил этиш ва бошқариш;

- фикрлар ҳар хил бўлган шароитда тўғри қарор қабул қилиш;

- фаолияти бўйича иш режасини тузиш, назорат қилиш ва амалга оширилган ишнинг натижаларини баҳолаш;

- ўқувчиларнинг мустақил иш ва дарсдан ташқари фаолиятини ташкил этиш;

- мактаб ва синф ҳужжатларини юритиш;

- синф раҳбари вазифаларини бажариш;
- жамоанинг ўзини-ўзи бошқариш ва бевосита бошқаришда иштирок этиш.

2. 60111800-Хорижий тил ва адабиёти (инглиз тили) бакалаврият таълим йўналиши бўйича бакалаврларнинг касбий компетенцияларига қўйиладиган талаблар

2.1. Битирувчи қуйидаги умуммаданий компетенцияларга эга бўлиши лозим:

- Шахсий ўсишга интилишни шакллантириш ва объектив баҳолаш, шунингдек, таълим олувчиларнинг интеллектуал ривожланиш даражасини ошириш кўникмаларига қобилиятлилик.
- Ижтимоий ва касбий вазифаларни ҳал этишда ижтимоий, гуманитар ва иқтисодий фанларнинг асосий қоидалари ва методларидан фойдаланишга қобилиятлилик.
- Инглиз ва ўзбек тилларида ўз фикрларини тизимли ва эркин баён этиш, илмий-оммабоп матнлар билан ишлаш, оммавий нутқ сўзлаш учун инглиз ва ўзбек тилларида ёзма ва оғзаки нутқ кўникмаларини эгаллаганлик.
- Мулоқотга киришиш ва махсус матнларни тушуниш учун чет тиллардаги билимлардан фойдаланиш.
- Ахборотни олиш, сақлаш ва қайта ишлаш метод, усул ва воситаларидан фойдаланиш; глобал компютер тармоқлар билан ишлаш кўникмаларига эгалик.
- Ижтимоий ўзаро ҳаракатга киришишда таълим иштирокчиларининг этномаданий ўзига хосликларини ҳисобга олиш.
- Ахлоқий меёрлар ва маънавий маданиятни ўзлаштириш.
- Илмий тадқиқотларни ташкил этиш, илмий билиш ютуқларига эришиш тамойилларини англаш;
- Гигиена, меҳнат муҳофазаси ва ташқи таъсирлардан ҳикоя қилиш қоидалари талабларига мувофиқ, соғлом турмуш тарзи кўникмаларини шакллантиришга қобилиятлилик.

2.2. Касбий компетенциялар

- Ўқув-тарбия жараёнини моделлаштириш ва уни таълим амалиётига татбиқ этиш;
- Турли ёш даврларида инсоннинг хулқ-атвори ва фаолиятини бошқаришнинг ўзига хосликлари, психик ва психофизиологик ривожланишнинг махсус қонуниятлари ҳамда индивидуал ўзига хосликларини ҳисобга олиш воситаларидан фойдаланиш қобилиятига эгалик;
- Психологик ва педагогик тадқиқотларнинг миқдор ва сифат методларини эгаллаганлик.
- Турли ёш гуруҳидаги болаларнинг ривожланиши, мулоқоти, фаолиятини ташхис этиш методларидан фойдаланиш қобилиятига эгалик;
- Ўқитиш, тарбия, ривожланишнинг турли назарияларига доир билимлар, таълимнинг турли босқичларида ўқитиш дастурларидан фойдаланиш қобилияти;
- Болаларнинг хилма-хил фаолиятини ташкил этиш усулларини эгаллаганлик;
- Таълим жараёни субъектларининг биргаликдаги ҳамкорликдаги фаолияти ва шахслараро ўзаро ҳаракатини ташкил этиш усулларини эгаллаганлик;
- Педагогик касбининг юксак ижтимоий аҳамият касб этишини тушуниш, касбий этика тамойилларига риоя қилиш;
- Жамиятнинг ижтимоий-маданий тузилмасининг ўзига хосликлари, шунингдек, миллий тарбиянинг қонуният ва тамойилларини ҳисобга олган ҳолда, кўпмаданиятчилик муҳитида касбий фаолиятни ташкил этиш усулларини эгаллаш;
- Касбий вазифаларни ҳал этишда фанлараро ва ваколатли тузилмаларнинг биргаликдаги фаолиятида иштирок этишга қобилиятлилик;
- Касбий фаолиятда бола ҳуқуқлари тўғрисидаги асосий халқаро ва миллий меёрий-ҳуқуқий ҳужжатлардан фойдаланиш қобилияти;

- Танқидий фикрлаш методикасини ўзлаштирганлик;
- Таълим олувчиларга ўзгарувчан меҳнат бозори талабларига мослашувчанликка доир компетенцияларни ривожлантиришга ёрдам берадиган ва фаол фуқаролик позитсиясини шакллантиришга имкон берадиган натижавийлик ва мобилликка йўналтирилган ўқитишга қобилиятлилик.

Библиографик маълумотлар

УДК 002: 651. 1/7

Гуруҳ Т 55

ОКС 01.040.01

Таянч сўзлар:

Давлат таълим стандарти, малака талаблари, касбий фаолият тури, компетенция, таълим йўналиши, касбий фаолият объекти, касбий фаолият соҳаси, бакалавриятнинг асосий ўқув режа ва фан дастурлари, профиль, ўқиб-ўрганиш натижалари, тармоқлар ва соҳалар, малака талаблари, бакалавриятнинг ўқув жараёни, сифатни баҳолаш ва назорати, мустақил таълим, ишлаб чиқариш, ташкилий-бошқарув фаолияти, малака амалиёти, битирув малакавий иши, давлат аттестацияси, ўқув фанлари блоки, олий таълим муассасаси, таълим жараёни, бошқарув жараёни, ишлаб чиқариш, лойиҳалаш, илмий тадқиқот жараёни.

